

Summary

A watching brief was conducted during a reconstruction to stabilise the structures of Cimburk Castle (Koryčany cadastral area, Kroměříž District) in 2023 and 2024. The works focused on the north-western castle wall, the bergfried, and the southern bastion (Fig. 27, 28, 30). A large quantity of ceramic vessel and stove tile fragments was recovered, and three silver coins dating to the 16th century were discovered by the north-western wall (Fig. 29).

Pavlaína Daňhelová, Petra Hnilová, Zdeněk Schenk

Koryčany (okr. Kroměříž)

Ul. Nádražní.

Novověk. Pohřebiště/hřbitov. Vertikální řez. Záchranný výzkum.
Uložení nálezů: Muzeum Kroměřížska, p. o., inv. č. AU290–AU305.

Lokalizace: WGS-84: 17.16370E, 49.11138N

Při rekonstrukci plynovodního potrubí v ulici Nádražní v Koryčanech v letech 2023–2024 byly východně od parcely č. 745 ve výkopu vedoucím podél hřbitova zjištěny archeologické situace, které dosvědčují zrušení východní části hřbitova při rozšíření dané komunikace. Původní rozsah hřbitova v jeho východní části měl polygonální tvar a zasahoval až do míst současné vozovky a na ni navazující zelené plochy (viditelné na indikační skice z roku 1827 a následně i 1893 – MZA_1; MZA_2). Situace je čitelná také na současné katastrální mapě – původní tvar

východního okraje hřbitova zachycuje parcela č. 745, která byla ještě v 50. letech 20. století podle archivních leteckých snímků porostlá stromy. Zjištěné archeologické situace měly charakter nepravidelných zahlučených objektů, vyplněných nejen antropologickým materiálem, ale i stavební sutí a odpadem.

Literatura

MZA_1: *Moravský zemský archiv*. D9 Indikační skici, sign. 1066.

Koryčany. 1827. Dostupné také z: <https://www.mza.cz/indikacniskici/skica/detail/1528>.

MZA_2: *Moravský zemský archiv*. D9 Indikační skici, sign. 1066.

Koryčany. 1893. Dostupné také z: <https://www.mza.cz/indikacniskici/skica/detail/1529>.

Summary

The remains of the eastern part of the modern-period cemetery were discovered during the reconstruction of the gas pipeline in Nádražní Street in Koryčany (Kroměříž District).

Miroslav Popelka

Kroměříž (okr. Kroměříž)

Ul. Štěchovice, parc. č. 406/6, 8718, 413/21, 3476, 3477, 413/1, 413/22, 413/20.

Středověk, novověk. Vesnice/městečko. Plošný odkryv.
Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Muzeum Kroměřížska, p. o., inv. č. AU323–AU516.

Lokalizace: WGS-84: 17.38504E, 49.29986N

Obr. 31. Kroměříž. Celkový plán výzkumu s vyznačením zkoumaných ploch. Grafika M. Popelka.

Fig. 31. Kroměříž. Overall excavation plan with investigated areas. Graphics by M. Popelka.

Obr. 32. Kroměříž. Pohled na začistěný suterén novověkého domu. Foto M. Popelka.

Fig. 32. Kroměříž. Aerial view of the basement of the early modern house. Photo by M. Popelka.

Obr. 33. Kroměříž. Letecký snímek situací v prostoru retenční nádrže (plocha C). Foto M. Popelka.

Fig. 33. Aerial view of the features in the area of the retention tank (Area C). Photo by M. Popelka.

V letech 2021 až 2024 probíhal archeologický výzkum při stavbě bytového domu v ulici Štěchovice. Jednalo se o rozsáhlejší zemní práce v historické části bývalé předměstské vesnice Kroměříže – Štěchovicích poblíž budovy Wechova dvora. Zemní práce spočívaly ve vybudování dvou samostatných budov (Bytový dům – bytové křídlo v zadním traktu původních parcel; Bytový dům – administrativní křídlo navazující v ulici Štěchovice na uliční čáru) a souvisejících stavebních prvků (zpevněných ploch, liniových prvků atd.). V průběhu výzkumu bylo na třech plochách (plocha A: bytový dům – bytová část; plocha B: bytový dům – administrativní část; plocha C: retenční nádrž pod parkovištěm; obr. 31–33) prozkoumáno celkem 50 archeologických objektů, situací a konstrukčních prvků datovaných do středověku a novověku.

Nejstarší prozkoumané situace náleží vrcholnému středověku, resp. období 13.–14. století, což koresponduje s prvními písemnými zmínkami o vsi (Kuča 1998, 205). K takto datovanému osídlení náleží hospodářské jámy (např. K501 a K502 na ploše A; K506, K507, K517, K527 na ploše B), jímka s výdřevou K501 na ploše A s téměř kompletním džbánem nebo suterén nadzemní stavby s roubenou konstrukcí, která zanikla požárem (K525), na ploše B, opět s téměř kompletní nádobou (konvice s výlevkou). Většinu objektů nacházejících se na ploše B je pak možné datovat pouze rámcově do vrcholného středověku (nedostatečně velké nebo málo průkazné soubory získané sondáží nebo vzorkováním).

Mladší fázi osídlení reprezentuje průkazně pouze další vydřevěná jímka (K504) z plochy A, datovaná keramickým souborem

do 15.–16. století, která vznikla v zadním traktu stejné parcely po zániku starší jímky K501. Z hlediska prostorové struktury osídlení stojí za zmínku velké množství kruhových objektů zásobního charakteru, které jsou poměrně blízko uliční čáře, je tedy možné předpokládat určité prostorové změny v rámci konstituování finální podoby obce do tradiční „ulicovky“, nasedající kolmo na starou trasu z Kroměříže na západ. Novověké situace se omezily na větší množství stavebních jam (často s doklady využití vápna – K503 na ploše A, K515 na ploše B, K528 na ploše C), rozměrný suterén nadzemní stavby s obvodovou vyzdívkou korespondující s uliční čarou (K518/K902) a obvodovou zeď K901, které nepochybně souvisí se situacemi zřetelnými na indikační skice z roku 1830 (typický lom zdíva do pravého úhlu) (MZA 1830). K této stavbě pravděpodobně náleží také studna s obvodovým věncem z kombinovaného zdíva (K520/K903). Velké množství situací datovaných do novověku bylo prozkoumáno především na ploše C, kde se do středověku nepodařilo průkazně datovat prakticky žádný objekt. Z funkčního hlediska šlo většinou o různé stavební jámy a objekty menších rozměrů nejasné interpretace. Některé objekty nebylo kvůli absenci materiálu možné datovat vůbec, případně se při jejich datování vycházelo ze stratigrafických pozorování a relativní chronologie.

I přes poměrně nevelké prozkoumané plochy, komplikované podmínky výzkumu a torzovitost některých situací se jednalo o největší výzkum provedený ve Štěchovicích od počátku obecného zájmu o archeologii a získaná data jsou cenným zdrojem informací o vývoji této původně samostatné předměstské vsi (Popelka 2022, 10–11; 2023, 9–10).

Literatura

- Kuča, K. 1998: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. III. díl, Kolín – Miro. Praha: Libri.
- MZA 1830: *Moravský zemský archiv* [online]. D9 Indikační skici, sign. 1162. Kroměříž–Štěchovice 1830. [cit. 2025-01-06]. Dostupné z: <https://www.mza.cz/indikacniskici/skica/detail/1672>.
- Popelka, M. 2022: *Kroměříž 2022*. „Ul. Kojetínská“. REKO MS Kroměříž – Kojetínská. Rkp. nálezové zprávy, č. j. M-TX-202200612. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Ústavu archeologické památkové péče, v. v. i. DOI: 10.60585/M-TX-202200612. Dostupné také z: <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202200612>.
- Popelka, M. 2023: *Kroměříž 2023*. „Ul. Kojetínská“. REKO MS Kroměříž – Kojetínská + 2 STL. Rkp. nálezové zprávy, č. j. M-TX-202300304. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Ústavu archeologické památkové péče, v. v. i. DOI: 10.60585/M-TX-202300304. Dostupné také z: <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202300304>.

Summary

A large number of archaeological features documenting medieval and modern settlement in the vicinity of the historical building known as ‘Wech’s Court’ (Fig. 31–33) were examined during the construction of a new apartment building in Štěchovice, originally a separate suburban village later incorporated into the city of Kroměříž.

Miroslav Popelka, Martin Paulus, Filip Šrámek

Křelov-Břuchotín (k. ú. Křelov, okr. Olomouc) „Blaznice“.

Vrcholný středověk. Místo sběru. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Olomouci, přír. č. 111/2024.

Lokalizace: WGS-84: 49.61220N, 17.21158E

V roce 2021 získal dobrovolný spolupracovník muzea na poli nákončí středověkého opasku a další blíže neurčené artefakty, které byly v roce 2023 předány do Vlastivědného muzea v Olomouci. Podle dodaných GPS souřadnic materiál pochází z trati „Blaznice“ z katastrálního území Křelova. Danou polohu lze popsat jako k východu orientovaný svah, který zvolna klesá směrem od Křelova k Olomouci-Řepčinu. Nadmořská výška v okolí nálezu činí 234 m.

Opaskové nákončí je vyrobeno ze slitiny barevných kovů (obr. 34). Má protáhlý lichoběžníkovitý tvar a jeho lící stranu zdobí ryté ornamenty. Na užším konci se nachází jeden celý a polovina dalšího otvoru sloužícího k upevnění na řemen opasku. Druhá strana je vytvarována do tzv. rybího ocasu s trojicí vývalků na středním konci. Maximální měřitelná délka dosahuje 92 mm, šířka se pohybuje od 12 do 30 mm a síla činí 2 mm. Podle literatury se u nás tento typ opaskových nákončů vyskytuje zejména ve 14. století (srov. Musil 2016, 6–7, obr. 2, 4; 2020, 166–168, obr. 91–92).

Z polohy „Blaznice“ zatím neznáme další archeologický materiál. Je možné předpokládat, že jde o ojedinělý či ztrátový nálezný. Indicii k možné interpretaci nabízí pohled na mapy I. až III. vojenského mapování, podle nichž nedaleko od místa nálezu procházela cesta spojující Řepčín s Křelovem.

Obr. 34. Křelov-Břuchotín. Opaskové nákončí. Foto L. Hlubek.

Fig. 34. Křelov-Břuchotín. Belt strap-end. Photo by L. Hlubek.

Literatura

- Musil, J. 2016: Zajímavé středověké nákončí opasku ze Zaječic. *Chrudimské vlastivědné listy* 25(2), 6–9.
- Musil, J. 2020: Středověká nákončí s geometrickou rytou výzdobou ve východočeské oblasti. In: I. Hlobil, M. Dospěl (eds.): *Uprostřed Koruny české. Kolektivní monografie NAKI II*. Prostějov: Oberon, 165–172.

Summary

In 2023, the Regional Museum in Olomouc acquired a strap-end made of a non-ferrous metal alloy (Fig. 34), which was found within the cadastral area of Křelov (Olomouc District). Such strap-ends are predominantly dated to the 14th century.

Lukáš Hlubek